

HOTĂRÂREA CURȚII
din 22 septembrie 1988*

**Landul Saar și alții
împotriva
Ministrului industriei, poștei și telecomunicațiilor și turismului și alții**

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Tribunal administrativ din
Strasburg)

„Centrale nucleare – Avizul Comisiei în sensul articolului 37 din Tratatul CEEA”

Cauza 187/87

În cauza 187/87,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 150 din Tratatul CEEA, de
Tribunal administrativ din Strasburg pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei
instanțe, între

Landul Saar și alții

și

Ministrul industriei, poștei și telecomunicațiilor și turismului și alții,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 37 din Tratatul din 25 martie 1957
de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice,

CURTEA,

compusă din Mackenzie Stuart, președinte, G. Bosco și O. Due, președinți de cameră, T.
Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. N. Kakouris, R. Joliet, T. F. O’Higgins
și F. Schockweiler, judecători,

avocat general: Sir Gordon Slynn,
grefier: doamna B. Pastor, administrator,

după examinarea observațiilor prezentate:

– în numele Landul Saar și alții, reclamanți în acțiunea principală, de către C. Lepage Jessua,
avocat,

– în numele Association pour la sauvegarde de la vallée de la Moselle și alții, reclamanți în
acțiunea principală, de către M. Bourghart, avocat,

– în numele orașului Luxemburg și alții, reclamanți în acțiunea principală, de către F. Herbert,
avocat,

* Limba de procedură: franceza.

- în numele guvernului francez, de domnul J. P. Puissochet și doamna E. Belliard, în calitate de agenți, asistați de domnul C. Roels, în calitate de expert,
- în numele guvernului luxemburghez, de către domnii N. Schmit și J. P. Zens, în calitate de agenți,
- în numele guvernului irlandez, de către domnul L. J. Dockery, Chief State Solicitor, în calitate de agent, asistat de domnul E. Fitzsimons, SC,
- în numele guvernului portughez, de către domnii L. Inez Fernandes și R. L. Nogueira Falcao de Campos și doamna A. C. Branco, în calitate de agenți,
- în numele Comisiei Comunităților Europene, de către consilierul juridic principal al acesteia, domnul D. Allen, și de către consilierul juridic al acesteia, domnul M. Van Ackere, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință și în urma procedurii orale din 26 aprilie 1988,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 8 iunie 1988,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin hotărârea din 11 iunie 1987, primită la Curte la 16 iunie 1987, Tribunal administrativ din Strasburg a adresat, în temeiul articolului 150 din Tratatul CEEA, o întrebare preliminară privind interpretarea articolului 37 din tratatul menționat.

2 Întrebarea a fost adresată în cadrul unei acțiuni introduse de landul Saar, diverse colectivități teritoriale germane, anumite asociații franceze și luxemburgheze pentru protecția văii Mosela și a mediului înconjurător și anumite persoane particulare, împotriva ordinelor ministeriale franceze din 21 februarie 1986 de autorizare, pe de o parte, a eliminării deșeurilor radioactive lichide și, pe de altă parte, a eliminării deșeurilor radioactive gazoase din cele patru blocuri ale centralei nucleare din Cattenom, din departamentul Mosela.

3 Aceste ordine reprezintă încheierea unei proceduri administrative, care a început la 11 octombrie 1978, când lucrările necesare pentru realizarea, în Cattenom, a unei centrale nucleare cu două blocuri de 900 de megawați și două blocuri de 1300 de megawați, au fost declarate ca fiind de interes public și care s-a continuat prin emiterea, între 6 iulie 1979 și 31 martie 1982, a autorizațiilor de construcție aferente blocurilor respective, precum și prin adoptarea, între 24 iunie 1982 și 29 februarie 1984, a unor decrete de autorizare a înființării celor patru blocuri de 1300 de megawați fiecare.

4 În fața Tribunal administrativ din Strasburg, reclamantii din acțiunea principală au susținut, între alte motive, că guvernul francez a încălcat articolul 37 din Tratatul CEEA, datorită faptului că a furnizat Comisiei datele generale privind eliminarea deșeurilor radioactive de către centrala nucleară de la Cattenom, abia la 29 aprilie 1986, adică ulterior adoptării ordinelor atacate, în vreme ce acest articol impune sesizarea Comisiei înainte de autorizarea eliminărilor deșeurilor de către autoritățile competente.

5 Pârâții din acțiunea principală au susținut, la rândul lor, că articolul 37 din Tratatul CEEA trebuie să fie interpretat ca impunând consultarea Comisiei înainte de efectuarea eliminărilor

de deșuri, sub rezerva cazului în care eliminarea respectivă a fost autorizată înainte de notificarea Comisiei.

6 În aceste condiții, Tribunal administrativ din Strasburg a adresat întrebarea prin care dorește să afle dacă articolul 37 din Tratatul din 25 martie 1957, de instituire a Comunității Economice a Energiei Atomice, impune sesizarea Comisiei Comunităților Europene înainte de autorizarea, de către autoritățile competente ale statelor membre, a eliminării deșeurilor de către centralele nucleare, în cazul în care este stabilită o procedură pentru o autorizare prealabilă, sau înainte ca eliminarea respectivă să fie efectuată de către centralele nucleare.

7 Pentru o prezentare mai detaliată a faptelor din acțiunea principală, a derulării procedurii, precum și a observațiilor prezentate Curții, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosar nu sunt reluate în continuare decât în măsura necesară pentru raționamentul Curții.

8 Articolul 37 din Tratatul CEEA este formulat după cum urmează:

„Fiecare stat membru este obligat să furnizeze Comisiei datele generale cu privire la orice proiect de eliminare a deșeurilor radioactive, sub orice formă, pentru a permite stabilirea dacă punerea în aplicare a acestui proiect poate genera o contaminare radioactivă a apelor, solului sau spațiului aerian ale altui stat membru.

Comisia, după consultarea grupului de experți menționat la articolul 31, emite avizul său în termen de șase luni. ”

9 În vederea unei interpretări a acestei dispoziții, guvernul francez a invocat, în observațiile sale, recomandarea Comisiei din 3 februarie 1982 (JO L 83, p. 15), conform căreia datele generale privind un proiect precum cel în cauză ar trebui să fie furnizate „pe cât posibil, cu un an, dar cu cel puțin șase luni, înainte de data prevăzută pentru executarea eliminării deșeurilor radioactive.” Această recomandare, care reprezintă un act de rang inferior tratatului, nu poate, totuși, să stabilească interpretarea articolului 37 din Tratatul CEEA.

10 Este necesar să se constate că expresia „proiect pentru eliminarea deșeurilor”, utilizată la articolul 37, pare să indice faptul că acest articol se referă la o etapă anterioară oricărei decizii de autorizare a unei astfel de eliminări. Cu toate acestea, pentru a defini cu precizie termenii, este necesar să se interpreteze articolul 37 ținând seama de contextul și de scopul său în cadrul sistemului Tratatului CEEA.

11 În această privință, este important să se sublinieze că acest articol face parte din capitolul III din Tratatul CEEA, intitulat „Protecția sanitară”, ale cărui dispoziții formează un ansamblu organizat, care îi conferă Comisiei competențe suficiente de extinse pentru protecția populației și a mediului înconjurător împotriva riscurilor unei contaminări nucleare.

12 În cadrul dispozițiilor de la capitolul III din Tratatul CEEA, articolul 37 pare a fi o dispoziție la care este necesar să se recurgă pentru a preveni posibilitățile de contaminare radioactivă, în vreme ce alte dispoziții, precum articolul 38, sunt aplicabile în cazul în care există un risc de contaminare iminent sau chiar în cazul în care s-a produs deja contaminarea.

13 Având în vedere scopul articolului 37, orientările pe care Comisia, asistată de grupurile de experți cu înaltă calificare, le poate oferi statului membru în cauză, au o mare importanță, în special datorită viziunii de ansamblu, de care dispune exclusiv Comisia, cu privire la dezvoltarea activităților din sectorul nuclear pe întreg teritoriul Comunității.

14 Pentru a preveni riscul unei contaminări radioactive, este necesar, prin urmare, să fie posibil ca avizul Comisiei, în special în cazurile în care acesta sugerează o modificare a proiectului sau adoptarea unor măsuri de securitate, care presupun colaborarea dintre două sau mai multe state membre, să poată face obiectul unei examinări aprofundate de către statul membru în cauză, în astfel de condiții încât sugestiile Comisiei să poată fi luate în considerare de statul în cauză, deși acesta nu are obligația juridică de a se conforma avizului respectiv.

15 Această cerință nu este contestată de procedura de urgență prevăzută la articolul 38 din tratat, care își păstrează caracterul excepțional și nu poate scuti statele membre de respectarea strictă a obligațiilor care le revin în temeiul articolului 37.

16 Din considerațiile anterioare reiese că, în cazul în care un stat membru supune unei autorizări eliminarea deșeurilor radioactive, trebuie admis că, pentru ca avizul Comisiei să fie cât mai eficient, este indispensabil ca acest aviz să fie adus la cunoștința statului în cauză, înainte de emiterea autorizației respective.

17 Într-adevăr, existența unei decizii deja adoptate face mai dificilă luarea în considerare a unui aviz defavorabil al Comisiei, care obligă autoritatea publică să respingă acțiunea serviciilor sau organismelor care au inspirat decizia respectivă. În plus, nu este exclus ca, în anumite state membre, o decizie de autorizare a eliminării deșeurilor radioactive să confere drepturi în avantajul beneficiarului său și să poată fi retrasă cu dificultate. În cele din urmă, luarea la cunoștință a avizului emis de Comisie poate fi un element util pentru a permite justițiabililor să evalueze avantajele unei acțiuni judiciare împotriva deciziei de autorizare.

18 Toate aceste elemente conduc la concluzia că avizul Comisiei are șanse reale de a face obiectul unei examinări aprofundate și de a influența efectiv atitudinea statului în cauză numai în cazul în care acest aviz este emis înainte de adoptarea unei decizii de autorizare definitivă a eliminării deșeurilor, ceea ce implică *a fortiori* că avizul se solicită înainte de acordarea deciziei respective.

19 Articolul 37 își poate îndeplini obiectivul numai în cazul în care este interpretat în sensul că acesta impune să i se furnizeze Comisiei datele generale privind un proiect de eliminare a deșeurilor radioactive, înainte de autorizarea definitivă a acestei eliminări. Este necesar să se acorde prioritate unei astfel de interpretări, de natură să asigure eficiența dispoziției respective, în conformitate cu jurisprudența constantă a Curții (Hotărârea din 6 octombrie 1970, Grad, 9/70, Rec. p. 825; hotărârea din 31 martie 1971, Comisia/Consiliul, 22/70, Rec. p. 263; Hotărârea din 5 mai 1981, Comisia/Regatul Unit, 804/79, Rec. p. 1045).

20 Prin urmare, este necesar să se răspundă întrebării adresate de instanța națională că articolul 37 din Tratatul din 25 martie 1957 de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice se interpretează în sensul că datele generale privind un proiect de eliminare a deșeurilor radioactive se furnizează Comisiei Comunităților Europene, înainte ca această eliminare să fie autorizată de autoritățile competente ale statului membru în cauză.

Cu privire la cheltuielile de judecată

21 Cheltuielile efectuate de către guvernele Republicii Franceze, Irlandei, Marelui Ducat al Luxemburgului și al Republicii Portugheze, precum și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de

procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de Tribunal administrativ din Strasburg, prin hotărârea din 11 iunie 1987,

hotărăște:

Articolul 37 din Tratatul din 25 martie 1957 de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice se interpretează în sensul că datele generale privind un proiect de eliminare a deșeurilor radioactive se furnizează Comisiei Comunităților Europene, înainte ca această eliminare să fie autorizată de autoritățile competente ale statului membru în cauză.

Mackenzie Stuart	Bosco	Due	Koopmans	Everling
Bahlmann	Galmot	Kakouris	Joliet O'Higgins	Schockweiler

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 22 septembrie 1988.

Grefier
J.-G. Giraud

Președinte
A. J. Mackenzie Stuart